

Turcsányi Elek
Engedd meg, hogy visszaszaladjak

A hold, a sandakéjú hold,
Ma megölelt és rám hajolt.

A fákon apró lángok égtek:
A csillagok a fákra léptek.

A csillagok a fákra léptek;
A fák az úton összeégtek.

Egy csillagot kezembe vettem;
Nem égettet; zsebembe tettem.

Hazáig hoztam ezt a kincset;
Itt vettem észre csak, hogy nincs meg.

Tán nem szereztem igaz úton,
Hogy elvesztettem így az úton;

S majd azt hiszed, hogy ez csak álom;
De elhozom, ha megtalálom.

Engedd meg, hogy csókot ne adjak;
Engedd meg, hogy visszaszaladjak!

Csitt!

Ott lenn a szívben fekszenek,
Piros börtönben fekszenek,
Piros szívem piros kagylóján,
Mint kagylóba zárt gyöngyszemek;
Ott lenn a szívben fekszenek,
Piros börtönben fekszenek,
Piros börtön piros padlóján,
Mint elátkozott hercegek;
Ott lenn a szívben fekszenek
Vágyak, örömök, bánatok
És bestiális ösztönök

(Sok szenvedélyes állapot),
Kiket kedves, gonosz fiúkként
Csak áltatok, dajkáljatok,
Dajkáljatok szívembe lent.
Szívembe bent:

Csitt, csitt, kedves, gonosz fiúk,
Csitt, csitt, gonoszkodó szeszélyek,
Csitt, csitt, mélyszemű szenvedélyek,
Csitt, gonosz legények!

Csitt, örömöm,
Csitt, bánatom,
Csitt, vágyam!
Aludjam én el,
Aludjatok ti,
Aludjunk el mi lágyan!

Csak várjatok,
Csak várjatok, gonosz fiúk!
Csak várjatok,
Csak várjatok, gonosz legények!
Csak várjatok.
Csak várjatok, mélyszemű szenvedélyek!
Hiszen még élek, félek, még vagyok –
Én istenem, csak addig várjatok,
Ameddig élek.

Csitt, csitt, kedves, gonosz fiúk,
Csitt, csitt, gonoszkodó szeszélyek.

Halott Valdemár lelke

A sugarak ugató kacagással vetették rá magukat izmos karjaira és beleharaptak éles fogaikkal. Valdemár, aki az élettelen tárgyak sajátos mozdulatlanságával hevert a ravatalon, mit tehetett mást, túrte. De egy élesebb harapásra nagyot szisszenve felébredt.

...Egyedül volt és a nyitott ablakon keresztül kajánul vigyorgó pofával bámult reá a Hajnal. Ez a vörhenyes arcú, pohos legény tele volt duzzadó életerővel és lenézte Valdemárt, a halottat. Valdemár tudta, hogy ő meghalt, ennél fogva nem csodálkozott azon, hogy fölébredt. Mohón habzsolta föl az impresziókat és elsőnek értette meg a Hajnal tekintetét. „Beszédes ez a tekintet és ékesen szóló!” – mondotta volna Valdemár, ha egyáltalán szólt volna valamit. De nyelve nehéz volt, mint az ólom és Valdemár halott nem tudta megbillente-

ni. Úgy érezte a szájában, mit valami fölösleges, idegen dolgot, amit legjobban szeretne kiköpni.

A szobát nehéz hullaszag töltötte be és gomolyogva hömpölygő ködök öblös lilasága. Az ég peremén a felhők is lila sávokban rendezkedtek el, és Valdemár, aki világeletében bolondja volt a lila színnek, gyönyörködött. Eszébe jutottak a lila nyakkendők szeszélyes árnyalatai és elvonultak előtte katonás tisztelettel. Mert halott Valdemár úgy nézett rájuk, mint katonáira, kiket harcba küld a búcsúzó király.

Valdemár, amint említettem, tudta, hogy halott, és ezzel megtette az első lépést a Lényeg felé. A második lépést akkor követte el, mikor kilépett önmagából. Ez nagy lépés volt és ezzel halott Valdemár behatolt a Lényegbe. Nem ismerte ugyan még a Lényeg misztériumait, de érezte őket, mert így szólt:

„Valdemár, nagy sejtések rombolják a te földi palotádat! Megjelent nekem a Lényeg és kívánatosabb volt, mint férfikoromban a legszebb asszony. Valdemár, ne haragudj rám, de én érzem, hogy ebből baj lesz! Valdemár, én megjósolom neked, hogy te... bele fogsz olvadni a Lényegbe!”

Szólt pedig az ő hangtalan hangján.

Valdemár tehát megtette a második lépést is, és kilépett önmagából.

Történt ugyanis, hogy amíg Valdemár a lila katonák lépéseiben gyönyörködött, megérezte az ő testének szagát, amely hasonlatos volt az emberi hulla szagához; és föleszmélt.

„Meg kell tagadnom minden közösséget a hullával!”

Ekkor nagy változások mentek végbe Valdemáron. Arcára komolyságot erőltetett és életet holt a lottyadt szemekbe. Az életnek eme két vitorlája kiduzzadt, Valdemár pedig összegyűlt a két golyóban és nézett! És belenézett a Hajnalba babonás, tudatos vágyakozással az Élet után. A hulla meg, ez a kifosztott ereklyetartó, beleakaszkodott, mert meg akarta tartani magának. De a Hajnal erős volt, a hulla gyöngye: Valdemár a nyitott ablakon keresztül kiröppent a szabadba. Az anyagtalanság örült sebességével törtetett föl, föl, föl ismeretlen magasságok felé. Fürdött a fényben, a ragyogásban, a tisztaságban, a levegőben, önmagában, mindenben. Boldog volt, mert megszabadult a földtől.

Valdemár dalolt. Aranyszegélyű felleghajóban ült és énekelt a szárnyas evezők ritmusára. Énekelt valami sohasem hallott, illatterhes, színfoltos zenét és szobrokat gyúrt, palotákat emelt magának harmóniából. Valdemár nevetett az embereken, akik verejtékeznek az anyagon és abból akarják kiformálni a Szépet. Nevetett az embereken, mert úgy érezte, hogy ő lényeg. Tudta ugyan, hogy nem részese még a chaotikus Egynek, de egy beolvadni kész Lényeg-parány volt: a Valdemár lényege. Valdemaré, aki meghalt...

...A hajó oldalába vert apró jégszögecskék megcsillantak a fényben, mert Valdemár, a lényeg, búsult és siratta Valdemárt, a halottat. Búsas tekintetétől romba dőltek a fantasztikus zene-paloták és a szeszélyes hajladozású hangulat-arabeszek. A levegőben egy egyszerű kis szoba bukácsolt, lila ködökkel, ravatallal. Valdemár pedig nagy szeretettel apró, szomorú szobrokat csinált. Viaszsárga, beesett arcú, hanyattfekvő, kicsike – valdemárokat. Egyet, kettőt, hármat, tízet, százat.